

Taal- en denk-uitlokkende gesprekken met kleuters

Taaldenkhand in het KO

Marlies Algoed - Odisee

16/11/21
Sint-Niklaas

Odisee
DE OUDERHOUD

Na deze sessie:

- weten jullie welke interactievaardigheden belangrijk zijn voor taalstimulering én denkstimulering
- kunnen jullie deze herkennen in activiteiten
- kunnen jullie deze toepassen

- weten jullie welke activiteiten zich goed lenen tot taaldenkgesprekken
- weten jullie hoe je ook op andere momenten taaldenken kunt inschakelen

- Kunnen jullie aan de slag met taaldenken

Odisee
DE OUDERHOUD

Inhoud

1. **Opwarmertje**
2. Belang van kwaliteitsvolle interactie
3. Kwaliteitsvolle interactie:
 - a. De basis
 - b. Inzoomen: dé tools!
4. Van interactie naar taaldenkgesprek: HOTS
 - a. Deze vragen zijn HOT!
 - b. Andere 'HOT' tactieken
5. Wanneer en hoe taaldenkgesprekken organiseren
6. Aan de slag!

Odisee
DE OUDERHOUD

1. Opwarmertje

Spreekkansen?

- Duo
- Plenum: doorvragen / op elkaar betrekken

Denkkansen?

- Interpretieren van prent, analyseren van wat je ziet
- Redeneren en argumenten zoeken voor je antwoord
- Vergelijken van antwoorden en evalueren van antwoorden

od'nee

Inhoud

1. Opwarmertje
2. Belang van kwaliteitsvolle interactie
3. Kwaliteitsvolle interactie:
 - a. De basis
 - b. Inzoomen: dé tools!
4. Van interactie naar taaldenkgesprek: HOTS
 - a. Deze vragen zijn HOT!
 - b. Andere 'HOT' tactieken
5. Wanneer en hoe taaldenkgesprekken organiseren
6. Aan de slag!

od'nee

2. Belang van kwaliteitsvolle interactie

Goede mondelinge taalvaardigheid is nodig ...

- om te **communiceren** met anderen
- om je goed te voelen (**sociaal-emotioneel** welzijn: opkomen voor jezelf, afspraken maken, ...)
- om grotere garantie op **schoolsucces** te hebben
 - om deel te kunnen nemen aan het klasgebeuren
 - om te leren
 - om te leren lezen
- om te participeren aan de **maatschappij**

... en moet daarom op school bijzonder veel aandacht krijgen.

Bron: World Bank Group, 2018; NICHD Early Child Care Research Network, 2005; Chambers, B., Owing, A. C. K., & Davis, R. E., 2016; van der Veen, G., de Meij, L., van Knippenberg, A. P. M., & van der Lely, A. K., 2019

od'nee

2. Belang van kwaliteitsvolle interactie

En het gaat niet alleen om 'zomaar' of 'veel' babbelen ...

"Doordeweekse gesprekken zijn nodig en creëren ook taalkansen maar ze zijn ... niet voldoende ...

Onderzoek laat zien dat je hiervoor best een variatie aan rijke gesprekken plant... (waarbij) leerlingen moeten spreken als ze samen actief nadenken over de mogelijke oplossing van een probleem." p.33

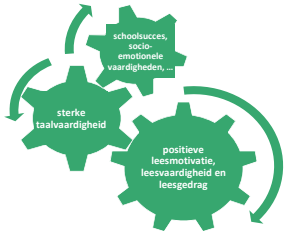
... maar om kwaliteitsvolle interactie met aandacht voor hogere denkvaardigheden.

Bron: Gouden, A., Schroyen, F., Taelman, H., Troien, M., Casselens, J., Simons, M. & Smit, T.F.H. (2021). Bouwstenen voor effectieve taaltrajecten. Praktisloos voor taalondersteuning in het basisonderwijs en secundair onderwijs. Antwerpen: Universiteit Antwerpen. **od'neer**

2. Belang van kwaliteitsvolle interactie

"Het is belangrijk om ... ruimte te maken voor mondelinge taalvaardigheid. Bekijk het als een bewuste investering die op lange termijn rendeert voor zowel de mondelinge taalontwikkeling als voor lezen en schrijven." p. 33

<https://data.onderwijs.vlaanderen.be/documents/bestand.aspx?res=14126>
DOWNLODBAAR (ik gewoon in: bouwstenen effectieve taaltrajecten)

Bron: Sullivan & Brown, 2013

od'neer

<p>1 Vertrek vanuit een meerzijdig onderwijsaanbod</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1 Diversiteit in taalvaardigheidsniveau's en de leerdoelen 1.2 Niet te kleine groepen 1.3 Leeractiviteiten die de persoonlijke voorkeuren, leerstijlen, kennisniveau's en achtergrond van leerlingen in aanmerking nemen 1.4 Laat de leeractiviteiten variëren van het individuele naar grotere groepen, taalvaardig en de leeractiviteit 	<p>2 Bouw het taaltraject op een linguïstisch, maatschappelijk en inhoudelijk verrijkt leer- en leeromgeving</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.1 Het taaltraject moet de inhoudelijke kennis en de taalvaardigheid bevordert 2.2 Gebruik van taal in de leeromgeving 2.3 Verwerk de taalvaardigheid in de leeractiviteiten 	<p>3 Investeren in mondelinge taalvaardigheid</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1 Plan effectieve gesprekken en de mondelinge taalvaardigheid te bevordert 3.2 Het is belangrijk om leerlingen te laten spreken met een partner 3.3 Werk samen met leeractiviteiten om de mondelinge taalvaardigheid te bevordert 	<p>4 Schrijfrijpe leerlingen, ga voor een vroege start en help leerlingen op tactisch lezen en leesgedrag</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.1 Breng leerlingen vroeg in contact met het lezen 4.2 Laat leerlingen lezen met plezier 4.3 Gebruik divers materiaal 4.4 Zet leerlingen in staat om te lezen met plezier 4.5 Gebruik divers materiaal 4.6 Laat leerlingen lezen met plezier 4.7 Gebruik divers materiaal 	<p>5 Verhoog de kwaliteit van de leeractiviteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> 5.1 Laat leerlingen lezen met plezier 5.2 Laat leerlingen lezen met plezier 5.3 Gebruik divers materiaal 5.4 Zet leerlingen in staat om te lezen met plezier 5.5 Gebruik divers materiaal 5.6 Gebruik divers materiaal 5.7 Gebruik divers materiaal 	<p>6 Monitor je leerlingen en leeractiviteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> 6.1 Monitor de leeractiviteiten en leeractiviteiten 6.2 Gebruik divers materiaal 6.3 Gebruik divers materiaal 6.4 Gebruik divers materiaal 6.5 Gebruik divers materiaal 6.6 Gebruik divers materiaal 6.7 Gebruik divers materiaal
--	---	--	---	--	---

6 bouwstenen voor effectieve taaltrajecten

od'neer

Teaching and Learning Toolkit
An accessible summary of education evidence
[Watch the Toolkit explained](#) [Read the guide to using the Toolkit](#)

<https://education-digital.education.gov.uk/education-evidence/teaching-learning-toolkit>

Interventie	Leerwinst	Kost	Evidentie
1. Bevorderen van metacognitie en zelfsturing	7 maanden	Laag	Hoog
2. Leesstrategieën onderwijzen	6 maanden	Laag	Hoog
3. Interventies rond mondelinge interactie	6 maanden	Laag	Hoog
4. Feedback	6 maanden	Laag	Hoog

Inhoud

- Opwarmertje
- Belang van kwaliteitsvolle interactie
- Kwaliteitsvolle interactie:**
 - De basis
 - Inzoomen: dé tools!
- Van interactie naar taaldenkgesprek: HOTS
 - Deze vragen zijn HOT!
 - Andere 'HOT' tactieken
- Wanneer en hoe taaldenkgesprekken organiseren
- Aan de slag!

"Doordeweekse gesprekken zijn nodig en creëren ook baalkansen maar ze zijn ... niet voldoende ..."

Onderzoek laat zien dat je hiervoor best een variatie aan güte gesprekken plant... (waarbij) leerlingen moeten spreken als ze samen actief nadenken over de mogelijke oplossing van een probleem." p.33

od'nee

3 opdrachten

willen
durven
kunnen

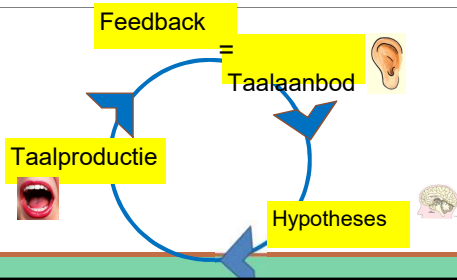
od'nee

1. Drie cirkels in elkaar: voorwaarden om (taal) te leren

De drie TVO-cirkels

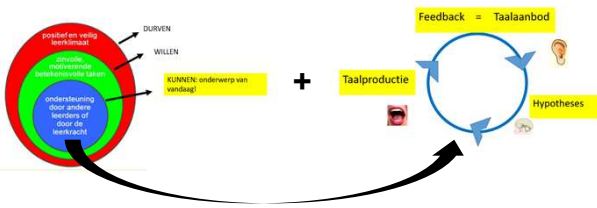

2. Cyclus natuurlijke taalverwerving

Wil je kwaliteitsvolle interactie: baseer je op deze vier cirkels.

De drie TVO-cirkels

Of nog: vertaling naar onderwijs:

Bron: Verhellen & Walst (2001)

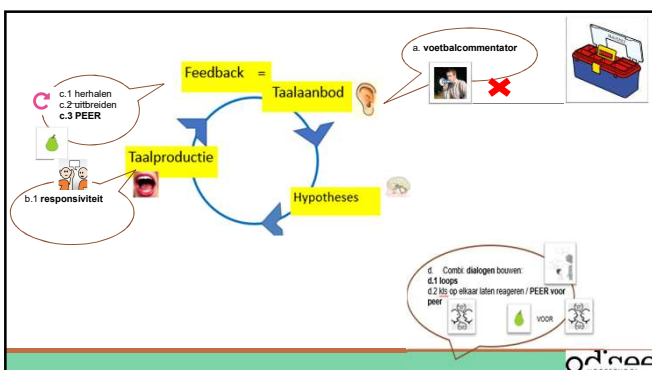
1. Voorwaarden voor taalontwikkeling
2. Inzetten op deze drie taalgroemiddelen: dat geeft kwaliteitsvolle interactie

Inhoud

1. Opwarmertje
2. Belang van kwaliteitsvolle interactie
3. Kwaliteitsvolle interactie:
 - a. De basis
 - b. **inzoomen: dé tools!**
4. Van interactie naar taaldenkgesprek: HOTS
 - a. Deze vragen zijn HOT!
 - b. Andere 'HOT' tactieken
5. Wanneer en hoe taaldenkgesprekken organiseren
6. Aan de slag!

a. Taalaanbod: voetbalcommentator

= self talk + parallel talk
= running commentary

Self talk: alles wat je doet, begeleiden met taal.
Parallel talk: wat je de kleuter ziet doen, wat er gebeurt, begeleiden met taal
→ Gebeurt weinig.

 Vb. peuters
 Vb. kleuters

Waarom gebruiken?

- Je geeft de dingen die gebeuren extra betekenis, door er taal aan te koppelen
- mooi taalaanbod
- Kis die nog weinig taal hebben: jij modelleert hoe ze het zouden kunnen zeggen

Belangrijk

Gebruik zorgvuldig gekozen, concrete taal

- NIET: ik leg dat daar in de kast.
- WEL: ik leg de bak met schachtjes op de juiste plaats in de kast.

- NIET: A ja, goed idee: met een stoel kan je eraan.
- WEL: A ja, goed idee: je gaat op een stoeltje staan en zo kan je wel bij de lijn. Zonder stoel lukte het niet, je kon er niet bij.

Extra dimensie: explain your own reasoning

- Ik leg de bak met schachtjes op de juiste plaats in de kast, want we hebben de schachtjes toch niet meer nodig. En zo hebben we ook meer plaats op de tafel om te knutselen.
- We doen onze jassen aan om buiten te spelen, zodat we het niet koud krijgen. Het is koud buiten.

= hardop redeneren en zo je eigen denkproces modelleren.
Belangrijk: de voegwoorden echt gebruiken (want, zodat, dus, ...)

Feedback = Taalaanbod

Taalproductie

Hypotheses

a. voetbalcommentator

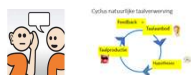
b.1 responsiviteit

**c.1 herhalen
c.2 uitbreiden
c.3 PEER**

**d. Combi dialogen bouwen:
d.1 loops
d.2 Nis op elkaar laten reageren / PEER voor PEER**

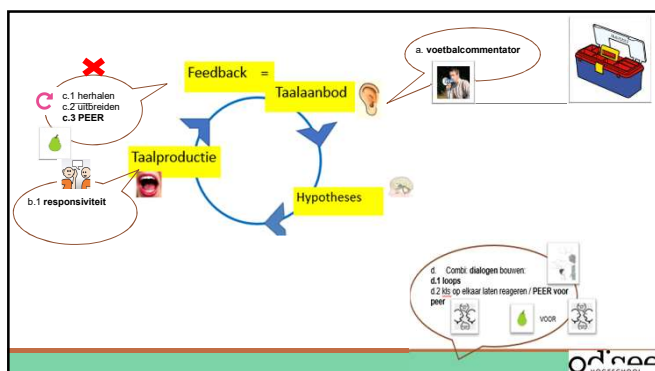
b. Taalproductie: spreekruimte

b.1 responsiviteit: ooghoogte / verwachtingsvol / wachten + wederkerigheid verwachten (duimpje taaldenkhand)

Door in te zetten op cirkel van DURVEN!
Pleidooi: één-op-één-gesprekjes, gesprekken in kleine kring: rooster die in WS in.

Feedback: c1.herhalen; c.2 uitbreiden

- C.1 Juf, kijk, de tractor ebots! → O ja, goed gezien. De tractor is gebotst.
= recast (impliciet verbeteren)
- C.2 Juf, kijk, de tractor ebots! → O ja, goed gezien. De tractor is gebotst.
+ a. De rode tractor is tegen de paal gebotst. (2x tractor, 2x is gebotst + rode + tegen paal)
+ b. Nu zit er een deuk in de tractor. De tractor is kapot. (3x tractor + extra info over gevolg)
- + c. Waar is de tractor tegen gebotst? (2 x tractor, 2x is gebotst + extra spreekkans)
- + d. Is de boer gewond? (extra spreekkans)
- = expand of uitbreiding (extra inhoudelijke info – extra talige info)

Voordelen uitbreiden

- Je toont dat je wat het kind heeft gezegd, **belangrijk** vindt
- Uitbreiden is meteen extra **recast**, doordat je de woorden dikwijls herhaalt (bv. je zegt wel vier keer: gebotst)
- Je geeft de kleuters de kans zijn **woordbetekenisnetwerken** uit te breiden, doordat je automatisch meer informatie geeft (botsen tegen paal, deuk, pijn, kapot, ...)
- Je houdt het **gesprek** gaande (zie D)
- Je kunt **extra inhoudelijke informatie** aanbieden: dan ga je al richting denkkansen

Feedback: c.3 Peer

PEER = Prompt + Evaluate + Expand + Repeat

Juf, kijk, de trattor ebotst! (*prompt van het kind zelf*)

KO: O ja, goed gezien (*evaluate*).

KO: De rode tractor is gebotst! Hij is tegen de paal gebotst. Oei oei oei zeg. De boer heeft pijn! (*expand: breid uit: talig en inhoudelijk*)

KO: Wat is er gebeurd met de rode tractor?

K: De rode tractor is ebost tege paal. Boer pijn, au au. (*repeat*)

Feedback: c.3 Peer

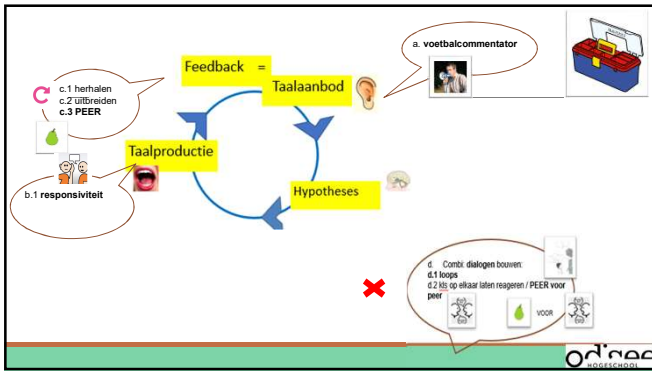
'SCHOOLS'?? ... Inderdaad ... MAAR: tweede keer = mogen zeggen geeft je taalvaardigheid een boost. Dus ideaal voor kinderen die minder taalvaardig zijn. Zie ook peer voor peer.

Oefening: binnenkring – buitenkring:

Wat was het eerste wat je deze morgen hebt gezegd? Wat antwoordde de ander? Omschrijf je voorwerp, maar toon het niet. De ander raadt wat het is.

d.1: loops of feedbackkussen → doorvragen

K: Ja, maar ... hij moet worden opgeblazen.
 KO: Kijk. (Druwt erop). Hij is plat.
 KO: Ah, als je erop duwt, dan zie je een kuiltje. Hij is niet helemaal meer rond. Bedoel je dat?
 K: Ja.
 KO: wat moeten we nu doen?
 K: opblazen.
 KO: we moeten de bal opblazen. Hoe moeten we dat doen?
 K: Met een pomp?
 KO: Dat is een goed idee. Maar, we hebben geen pomp. Wat moeten we dan doen?
 K: Met onze mond?
 KO: Zullen we proberen?

Praatplaatjes om te filosoferen met jonge kinderen / Ham, van der; Schendel, van. - Filosofiejuif, 2014. - 1 doos (48 onderzoekskaarten, 1 kaart, 1 kaart, 1 gebruiksaanwijzing). - ISBN: 978-90-819717-1-3. - ISBN: 2593306372. - ISBN: 9171513373
 Vindplaats Antwerpen: WEL 2.5.2 praa

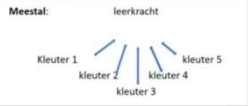
Met de praatplaatjes kan je met jonge kinderen over 48 vragen filosoferen. De vragen staan op de achterkant van de illustraties. Bij elke vraag staan vijf "graafvragen" om het thema uit te diepen. Je vindt er ook de plaatjes opgelijst die je kunt gebruiken bij het onderzoeken van die vraag. In de gebruiksaanwijzing worden drie aankomende geschiedenissen. Op de website filosofiejuif.nl kan je een lesbrief downloaden over het gebruik van de praatplaatjes bij creatieve denkcoördinatie.

DocAtlas Selectielijst Taalengesprekken

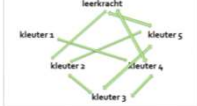
d.2 kls op elkaar laten reageren

Meestal:

Ideaal:

od'nee

Kls reageren op elkaar: klein beginnen

- L neemt initiatief

 Het ei (Denk jij dat ook?)

Kls reageren op elkaar: voluit gaan

- L neemt initiatief:
 - Meerdere antwoorden op één vraag
 - Twee keer = antwoord op één vraag (taalvaardig – minder taalvaardig kind)
- Zonder de L: duopraten / schoudermaatje, binnenkring- buitenkring (tip: sociaalsteun), ... coöperatieve werkvormen (schermajfel bv.); kls praten met elkaar

 Duopraten en twee keer = antwoord op = vraag

od'nee

Heterogene of homogene groepen?

- Voor beide vormen valt iets te zeggen!
- Heterogeen:
 - Minder vaardige leren enorm veel van vaardige
 - Minder vaardige krijgt minder kans om te spreken – je moet hun beurt bewaken
 - Meer spreekangst voor minder vaardig
 - Vervelling – te traag voor vaardige sprekers
- Homogeen:
 - Minder spreekangst voor minder vaardige kleuters
 - Minder kans op beurtiefjes, op zich vervelende kleuters
 - Minder kans op goede voorbeelden (enkel leraar)

OPLOSSING??

d.2 kls op elkaar laten reageren

- ... verhoogt de interactie- en denk-kansen aanzienlijk
- ... verhoogt de betrokkenheid en iedereen is actief: iedereen luistert en praat i.p.v. één leerling
- ... is drempelverlagend voor de timide, weinig verbale, ... leerling
- ... is drempelverlagend voor de cognitief minder sterke leerling
- ... verlaagt de spreekangst als er daarna een klassikale terugkoppeling volgt

od'nee

Peer voor peer

voor

PEER = Prompt + Evaluate + Expand + Repeat

Juf, kijk, de tractor ebots! (prompt van het kind zelf)

KO: O ja, goed gezien (evaluate).

KO: De rode tractor is gebotst! Hij is tegen de paal gebotst. Oei oei zeg. (Expand: breid uit)

KO: Y kom eens luisteren! Er is iets gebeurd met de tractor!

K tegen Y: De rode tractor is ebost tegen paal.

od'nee

combi spreekansen en feedback en taalaanbod: PEER

voor

Prompt K: Met de lakens! Vastmaken! En dan zo en zo (doet alsof hij klimt).

Evaluate Expand L: O wat een goed idee! Bedoel je dat Fer de lakens van het bed moet nemen? En dat hij alle lakens aan elkaar moet vastknopen? En dan hangt hij die lange sliert lakens uit het raam en zo klimt hij naar beneden?

K: Ja!

L: Dat is een prima idee. X, luister eens: K heeft een heel goed plan! Vertel eens K?

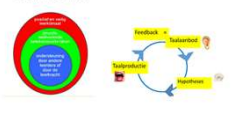
repeat K: Fer met de lakens, die knopen aan elkaar en zo klimmen.

od'nee

Oefening

De drie TVO-cirkels

- Binnenkring – buitenkring: voordelen?
 - o 1 of 1: veilig
 - o Iedereen spreekt, iedereen luistert, iedereen denkt
 - o Er is een reden om naar elkaar te luisteren
 - o = meerdere malen herhalen, na feedback van de ander: zeer goed
 - o Schoolse taalvaardigheid: beschrijven,

1. Vertel twee dingen
2. Zoek twee dingen die verschillen
3. Zoek twee dingen die hetzelfde zijn
4. Zoek twee dingen die je voorwerp kan doen
5. Zoek iets dat een mens kan doen, maar je ding niet.

Oefening

51 Anders

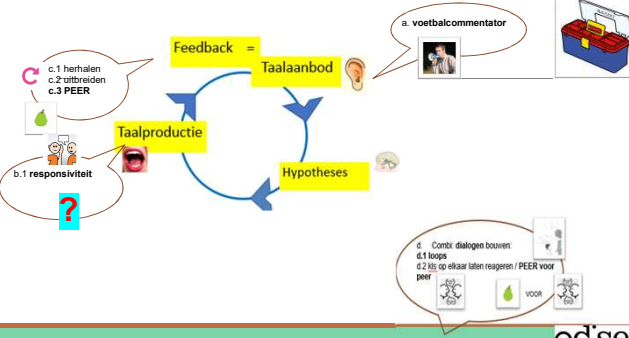
Ik ben iets anders dan een steen, want een steen kan lekker liggen, maar niet opstaan.

Ik ben iets anders dan de tafel, want een tafel kan moet niks aan, maar niet lepen.

Ik ben iets anders dan de klok, want een klok kan wel lopen, maar niet springen.

Ik ben ook iets anders dan een klikker, want een klikker kan wel springen, maar GEEN TOUWTJE!

a. voetbalcommentator

b. 1 responsiviteit

c. 1 herhalen
c.2 uitgebreiden
c.3 PEER

d. Combi dialogen bouwen:
d.1 loops
d.2 NIJ op elkaar laten reageren / PEER VOOR PEER

od'neer

Inhoud

- Opwarmertje
- Belang van kwaliteitsvolle interactie
- Kwaliteitsvolle interactie:
 - De basis
 - Inzoomen: dé tools!
- Van interactie naar taaldenkgesprek: HOTS
 - Deze vragen zijn HOT
 - Andere 'HOT' tactieken
- Wanneer en hoe taaldenkgesprekken organiseren
- Aan de slag!

Opdracht 3: rangschik de vragen van 'makkelijk' naar 'moeilijk'

- Waarom steekt het meisje haar boterham in de lucht?
- Hoeveel ganzen staan er op de prent?
- Is het meisje in gevaar? Waarom wel of niet?
- Hoe zou het meisje zich voelen?
- Duid het meisje op de prent aan.
- Wie zou er bij het meisje zijn?
- Waarom bijt de gans in de laars?
- Waarom staat daar 'O nee'?
- Wat zou jij doen, als jij het meisje was?
- Welke kleur hebben de laarzen?
- Teken iets extra op de tekening om het meisje te helpen.
- Is het een goed idee dat het meisje haar boterham in de lucht steekt? Waarom wel/niet?

Opdracht 3: rangschik de vragen van 'makkelijk' naar 'moeilijk'

- Waarom steekt het meisje haar boterham in de lucht?
- Hoeveel ganzen staan er op de prent?
- Is het meisje in gevaar? Waarom wel / niet?
- Hoe zou het meisje zich voelen?
- Duid het meisje op de prent aan.
- Wie zou er bij het meisje zijn?
- Waarom bijt die gans in de laars?
- Waarom staat daar 'o nee'?
- Wat zou jij doen, als je het meisje was?
- Teken iets extra's om het meisje te helpen.
- Is het een goed idee dat ze haar boterham in de lucht steekt?

JE ZIET HET ANTWOORD OP DE TEKENING.
LAGERE ORDE DENKVRAGEN / low order thinking skills = LOTS

JE ZIET HET ANTWOORD NIET OP DE TEKENING
HOGERE ORDE DENKVRAGEN / high order thinking skills = HOTS

LOTS	HOTS				
Onthouden	Begrijpen	Toepassen	Evalueren	Analyseren	Creëren
<p>Herkennen Opsommen Beschrijven Identificeren Herinneren Benomen Aanwijzen Vinden</p>	<p>Interpreten Toelichten Classificeren Samenvatten Afleiden Vergelijken Uitleggen</p>	<p>Uitvoeren Gebruiken Hanteren</p>	<p>Checken Coördineren Beoordelen Testen Vaststellen Monitoren</p>	<p>Onderscheiden Organiseren Ontleden Integreren Structureren Deconstrueren</p>	<p>Visualiseren Reorganiseren Planen Ontwerpen Produceeren Construeren</p>

Taxonomie van Bloom, zoals bijgewerkt door Anderson en Krathwohl

5. Duid het meisje op de prent aan.
2. Hoeveel ganzen staan er op de prent?
10. Welke kleur hebben de laarzen?

LOTS Je kunt dit oplossen met je zintuigen.

Onthouden

Herkennen
Opsommen
Beschrijven
Identificeren
Herinneren
Benomen
Aanwijzen
Vinden

20/09/2021 facebook

Spelenderwijs leren

Hoeveel bloemen zit je op de tekening?
Hoeveel is alle dieren?
En welke kleur heeft de jas van het meisje?
Wat voor nieuwsgierig
en elk boek maakt je slimmer.

[Ontdek hier onze boekentips](#)

Beantwoorden

HOTS

Begrijpen	Toepassen	Evalueren	Analyseren	Creëren
<p>Interpreten Toelichten Classificeren Samenvatten Afleiden Vergelijken Uitleggen</p>	<p>Uitvoeren Gebruiken Hanteren</p>	<p>Checken Coördineren Beoordelen Testen Vaststellen Monitoren</p>	<p>Onderscheiden Organiseren Ontleden Integreren Structureren Deconstrueren</p>	<p>Visualiseren Reorganiseren Planen Ontwerpen Produceeren Construeren</p>

1. Waarom steekt het meisje haar boterham in de lucht?
3. Is het meisje in gevaar? Waarom wel / niet?
4. Hoe zou het meisje zich voelen?
6. Wie zou er bij het meisje zijn?
7. Waarom bij die gans in de laas?
8. Waarom staat daar 'o nee' ?
9. Wat zou jij doen, als je het meisje was?
11. Tekent iets extra's om het meisje te helpen.
12. Is het een goed idee dat ze haar boterham in de lucht steekt?

Je kunt niet louter een beroep doen op je zintuigen.
Welke vragen horen bij welke categorie?

Begrijpen

Interpreteren
Toelichten
Classificeren
Samenvatten
Afliden
Vergelijken
Uitleggen

- 1. Waarom steekt het meisje haar boterham in de lucht?
- 4. Hoe zou het meisje zich voelen?
- 6. Wie zou er bij het meisje zijn?
- 7. Waarom bijt de gans in de laars?
- 8. Waarom staat daar 'O nee'?

- 9. Wat zou jij doen als jij het meisje was?
- 11. Teken iets extra op de tekening om het meisje te helpen.
- 3. Is het meisje in gevaar? Waarom wel of niet?
- 12. Is het een goed idee dat het meisje haar boterham in de lucht steekt? Waarom wel/niet?

Toepassen

Liftvoeren
Gebruiken
Hanteren

Creëren

Visualiseren
Reorganiseren
Plannen
Ontwerpen
Produceeren
Construeren

Analyseren

Onderscheiden
Organiseren
Ontleden
Integreren
Structureren
Deconstrueren

Evalueren

Checken
Coördineren
Bekritiseren
Beoordelen
Testen
Vaststellen
Monitoren

Andere weergave

Onthouden: het herkennen en onthouden van feiten, termen, basale concepten of antwoorden op vragen zonder het precies te begrijpen.

Begrip: het laten zien van begrip van feiten en ideeën, door te organiseren, te vergelijken of uitleg te geven.

Toepassing: het gebruiken van kennis om dit toe te passen in nieuwe situaties.

Analyse: het verder kunnen kijken dan wat je weet, feiten en de onderlinge relatie analyseren en hier bewijzen bij zoeken.

Evaluatie: op basis van kennis een mening vormen, waarbij je verschillende meningen en argumenten tegen elkaar kunt afwegen.

Creëren: vanuit de kennis die je hebt kun je nieuwe systemen en patronen bedenken. In de nieuwste versie is dit veranderd in 'creëren'.

Oefening

Waarom heeft dat jongetje op de plaats van zijn ogen een 2 en op de plaats van zijn neus een 1?

Waar zouden we nog 2 en 1 kunnen schrijven op zijn hoofd? Doe maar!

Kunnen we nog andere cijfers plakken op het hoofd? Kunnen we nog dingen tellen?

veel

6

Oefening

En de rest van ons lichaam? Hoe zit het daarmee? Ik wed dat er van ons lichaam veel dingen zijn waarvan we er zes hebben. Zoeken jullie dat uit?

Bespreking

Oefening

Sorteeroefening

Bespreking:
 Welke getallen komen niet voor?
 Hoe zou dat eigenlijk komen?
 Welke getallen komen veel voor?
 Waarom zouden 2 en 5 redelijk veel voorkomen?
 Dieren hebben heel vaak vier vingers, wij vijf, is dat niet raar?

Waarover zou het gedicht gaan? Waarom denk je dat?
 De 1 en 2's op het jongetje: dat wisten we al. Maar: kijk eens naar de mevrouw? Wat zie je bij haar? (Allemaal drieën).

Hoeveel drieën zie je?
 Waarom zouden er drieën op haar zijn getekend?
 Zou zij een lichaamsdeel drie keer hebben?
 En waarom zou de jongen een spin vasthouden?

- Stel je voor dat we drie armen, benen, ... hebben. in plaats van 2. Drie ogen, drie oren, ... Wat zou er dan beter lukken? Wat zou er minder goed lukken?
- We tekenen onszelf met drie ...
- Extra:
 - Schermspel
 - Beweging: drie benenspel
 - Onmogelijke figuur; hoeveel poten heeft de olifant?

Inhoud

1. Opwarmertje
2. Belang van kwaliteitsvolle interactie
3. Kwaliteitsvolle interactie:
 - a. De basis
 - b. Inzoomen: dé tools!
4. Van interactie naar taaldenkgesprek: HOTS
 - a. Deze vragen zijn HOT!
 - b. **Andere 'HOT' tactieken**
5. Wanneer en hoe taaldenkgesprekken organiseren
6. Aan de slag!

5. B Andere 'hot' tactieken

- Houd je van de **domme**. Hoe komt het nu dat ... Ik begrijp dat niet
- Zeg / doe iets **absurds** (Wat heb ik het warm. Ik trek snel een trui aan.)
- Zeg iets **prikkelends** (Meisjes kunnen alles beter dan jongens.)
- Creëer **problemen** – verwelkom problemen (De lijm is op. Wat nu? Oei, ik kan er net niet bij, wat nu?)
- Wees niet te snel tevreden. Zoek altijd **meerdere oplossingen**. (De lijm is op. Wat nu? Goed idee: we kunnen lijm halen bij juf Cindy. Maar wat als juf Cindy de lijm niet kan missen? .. Wat als geen enkele juf – meester de lijm kan missen? O ja, goed idee: dan kunnen we kleefband gebruiken. Maar wat als de kleefband op is? ...)

En nog:

- Soms komen de **kleuters zelf** met een vraag (Waarom is het gras zo nat? Het heeft toch niet geregend? / Jezus woont in de hemel hè? Waar is de deur van de hemel?): **grijp deze momenten – maak er tijd voor**
- Rooster tijd in voor gesprekken (klassikaal - groep – jij en 1 kleuter)
- Stimuleer ook gesprekken tussen kleuters onderling (zie verder).

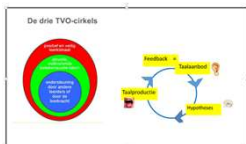
Maximaal-megataal.odisee.be

NIEUW!!

- Veel en rijk taalaanbod geven**
(bv. Je legt een pop in het poppenbedje en zingt een slaapliedje.)
- Een responsieve lusterhouding aannemen**
(bv. De kleuter vertelt dat zijn papa met de bus rijdt. Je kijkt de kleuter verwachtingsvol aan en wacht tot hij verder vertelt.)
- Taalfeedback geven**
(bv. Een kleuter wijst een foto aan en zegt 'boom'. Jij zegt: 'Ja, die foto namen we toen we naar het bos gingen. Je ziet veel grote bomen!')
- Peerinteractie stimuleren**
(bv. Jij zegt: 'Kun jij aan Tine uitleggen hoe jij de deur open maakte met de sleutel?')
- Open vragen stellen en doorvragen**
(bv. 'Hvraagat: Hoe heb je precies die hoge toren gemaakt?')

Veel info? → Jonge kleuters

Nadruk op taalaanbod, toch ook veel spreekkansen, LOTS zijn ok

Veel info → Oude kleuters

De drie TVO-cirkels

Nadruk op spreekansen; HOTS

od'nee

Hoe kleuters met een beperkte woordenschat betrekken bij gesprekken?

<https://www.lowan.nl/po/taaldenkgesprekken/>

Taaldenkgesprekken

Zoek je naar activiteiten die nieuwkomers op hun eigen denkniveau aanspreken? En waar ze tegelijk veel taal van leren? Probeer eens een taaldenkgesprek. Een spannend probleem vormt het startpunt om samen na te denken en te praten. Ook met heel weinig Nederlandse taal kunnen leerlingen al meedoen!

Echte gesprekken voeren in de nieuwkomerklass
Met een klein groepje in gesprek. Het doet, een probleem oplossen. En ondertussen veel taal leren!

Leerlingen uitdagen: samen nadenken over een krachtige kwestie
Er is een filerz ontstaat, wat nu?

URL

Inhoud

1. Opwarmertje
2. Belang van kwaliteitsvolle interactie
3. Kwaliteitsvolle interactie:
 - a. De basis
 - b. Inzoomen: dé tools!
4. Van interactie naar taaldenkgesprek: HOTS
 - a. Deze vragen zijn HOT!
 - b. Andere 'HOT' tactieken
5. **Wanneer en hoe taaldenkgesprekken organiseren**
6. Aan de slag!

od'nee

1. Sommige leeractiviteiten lenen zich bijzonder tot taaldenkgesprekken
2. Maar alle leeractiviteiten zijn 'hot' te maken
3. Rooster tijd in voor gesprekken
4. Routines
5. Hoeken
6. Tussendoor: lig op de loer

Taal leren in authentieke contexten / Sardes - Utrecht: Sardes, 2016.
 - 57 p. - ISBN 978-90-5563-125-4
 Vindplaats Antwerpen: 16.2 taal
 Vindplaats Turnhout: 16.2 taal

In deze Sardes Special Taal leren in authentieke contexten gaan de samenstellers op zoek naar een antwoord op de vraag welke authentieke situaties geschikt zijn voor taalstimulering. Bij de keuze van een drama-, game- of aardsituatie wordt aandacht besteed aan de keuze van een taalstimuleringsmoment in welke rol spelen authentieke situaties in de aanpak van laagletterblindheid? Aan bod komen: Taalrijke spelvormen, taal en de game, Antwoordmomenten en taal. Hoe taal stimuleren met de voorleesdruppel, Taal in de game, games en taal, taalstimulering - een integrale stimulans voor de taalontwikkeling, Taalstimulering door kansen te grijpen. Discussies kun je lezen. De aanpak van laagletterblindheid in een authentieke context.

WC

ROUTINE NAAR HET TOILET GAAN

Zie bundel

Bewegen en turnen

JIPPIE! TURNEN!

Routine schoenen: bundel

SCHOENEN AAN EN UIT

De taalkrachtige gymleerkracht: alle 'tools' worden ingezet

Zie filmpje: <https://www.facebook.com/watch/?v=2095105560503447>
 (typ in: taalkrachtige gymleerkracht SARDES)

Zie artikel in bundel: Gym en taalstimulering combineren- Taalrijk bewegingsonderwijs

2. Maar alle leeractiviteiten zijn 'hot' te maken
 Houd de basisprincipes interactiekwaliteit en de vijf tools altijd in het achterhoofd.

Bv. Beeldende opvoeding **Bv. Lichamelijke opvoeding**

**We ontwerpen een droomhol
zoals een kunstenaar**

Takken en stokken: beweging

od'neer

3. Rooster tijd in voor gesprekken in je wekschema

Klassikale gesprekken
 Gesprekken in groepjes
 Één-op-één-gesprekken

Houd een arsenaal van
 fijne vragen bij de hand

Fragekaarten: 50 filosofische vragen voor kinderen / Kampen, vert. Schendel, van. - Groningen: Filofoof, 2012. - 50 opblaasbare, 4 opvraagkaarten + 30 doorvraagkaarten. - ISBN: 978-90-819717-0-6
 Vindplaats Antwerpen: WEL 2.5.2 vraag

Fragekaarten bevat 50 kaarten met een filosofische vraag zoals 'Is een sleutel die op geen enkel slot past wel een sleutel?' en 'Wie is de baas van onze taal?'. Deze prikkelende vragen zetten kinderen aan het denken en geven zo een aanzet voor eens een ander gesprek, op school in de kring of thuis aan de keukentafel. Elke vraag kan meerdere filosofische thema's oproepen zoals waarheid, taal, vriendschap, identiteit, gelijkheid, vrijheid, enz. Filofoof stimuleert de denkvaardigheden, de creativiteit, sociale vaardigheden en de taalontwikkeling. De gespreksleider geeft de kinderen beurt om te antwoorden en vraucht hen zolang mogelijk te stimuleren om verder te denken door hun antwoorden te bevragen. Op de bijbehorende website kunnen er doorvraagkaarten gedownload worden.

Vraag maar / Damm. - Rotterdam: Lemniscaat, 2008. - 221 p. - ISBN: 90-5637-504-4
 Vindplaats Antwerpen: WEL 2.5.2 vraag

Vraag maar bevat meer dan honderd vragen, elk vergezeld van een afbeelding. Het is een verrassend ontdekkings- en vrolijke en speelse illustraties voor kinderen en ouders om samen te bekijken, over te fantaseren en filosoferen. De vragen zijn soms een beetje vreemd, soms provocerend, maar altijd op te pikken.

DocAtlas: Selectielijst Taaldenkgesprekken

od'neer

Het tussendoortje: kort en krachtig

4. Routines

Kleutergewijs.be
 De blog over innovatie en onderzoek in kleuteronderwijs

Smakelijk! Taal stimuleren tijdens en rond de maaltijden
 door Helena Taelman | 02/04/2020 | [blog over onderzoek naar kleuteronderwijs](#)

- Praten over het persoonlijke en het sociale. Bijvoorbeeld, praten over de relaties tussen de kinderen van de groep, praten over de familie thuis, weekendplannen, ...
- Uitbreiden van de wereldkennis i.v.m. het voedsel. Bijvoorbeeld, het voedsel beschrijven, bespreken hoe het voedsel was klaargemaakt, waar het vandaan komt.
- Organiseren van het klaggebeuren. Bijvoorbeeld, aandacht schenken aan handen wassen en andere acties die moeten gebeuren, vooruitblikken wat de kleuters straks zullen doen.

De drie thema's breng je best ongeveer even veel aan bod in de gesprekken.

od'neer

5. Hoeken

- Bied materiaal aan dat taal en communicatie uitlokt

Stil uit filmje leraar24 Stimuleer het spel van kleuters met uitdagende speelhoeken

Foto Eva Dierickx

Foto Eva Dierickx

5. Hoeken

- Bied materiaal aan dat taal en communicatie uitlokt

Het is goed om 2 hoeken een interactiemogelijkheid te geven. Maak bijvoorbeeld een rekenhoek met een opdracht waarbij ze materiaal moeten gaan lenen, kopen of bestellen in de

huishoek. De kinderen leren dat er verbanden zijn, leren de juiste vragen stellen en mee te denken met anderen in hun rol. Begeleiding of demonstratiespel is hier nog wel vaak een vereiste voor succes.

<https://www.digitaalspeciaal.nl/spelhoeken-en-begeleiding-2/>

5. Hoeken

- Spelscripts stimuleren rollenspel

Foto uit leraar24 Hoe je met een spelscript het rollenspel van kleuters stimuleert

Stil uit filmje leraar24 Hoe je met een spelscript het rollenspel van kleuters stimuleert

5. Hoeken

- Speel mee en benut gouden momenten

Meespelen verrijkt het spel

Als leraar kun je het spel van leerlingen verrijken door zelf mee te spelen. In de onderstaande video laat Wouterse zien hoe je het spelen met de handen naar een niveau hoger tilt door mee te spelen. Denk daarbij aan deze stappen:

- Respecteer het spel van het kind en sluit erop aan
- Spiegel het spel waardoor de leerling zich competent voelt en openstaat voor jouw interventie
- Verrijk het spel door bijvoorbeeld iets nieuws te introduceren of nieuwe taalbegrippen te gebruiken

<https://www.leraar24.nl/70137/spelstimulering-van-manipulerend-spel-naar-rollenspel/>

Vraag: Hoe in hoeken interactie stimuleren

5. Hoeken

- Speel voor

Het demonstratiespel in onze klas.

Bij elk thema proberen we twee of drie situaties voor te spelen met de volwassenen. We plannen die het liefst in op maandag zodat de kinderen er de hele week nog op door kunnen fantaseren. We gebruiken materialen uit de hoek en gebruiken die bij het demonstratiespel in de kring of we zetten de bijvoorbeeld de complete vertettafel of zandtafel in het midden en spelen hiermee een situatie of verhaal voor (dit kan door 1 persoon gedaan worden). Het taal geven aan een verhaal is voor

<https://www.digitalspecial.nl/spelhoeken-en-begeleiding-2/>

spelaanbod (hoe speel je nu dat je wilt?)

taalaanbod (woorden die erbij horen)

<https://www.leraar24.nl/70137/spelstimulering-van-manipulerend-spel-naar-rollenspel/>

6. Tussendoor, lig op de loer

Dode momentjes: moppen om over na te denken

Bv.

Wat is het verschil tussen een tandarts en een juf?

Waarom moeten kabouters lachen als ze voetballen?

Moeder: "Heb je al nieuw water in de vissenkomp gedaan, Saar?" Saar antwoordt: "Nee, want ..."

Hoe herken je een domme piraat?

Ik kan door een muur heen lopen. Weet je hoe?

Wat gebeurt er wanneer je je tand in een glas water gooit?

Hoe noem je een schaap zonder poten?

od'nee

The slide shows a child on the left and a checklist on the right. The checklist is titled 'Kwaliteitsvolle interactie - Checklist' and includes sections for 'Opwarmertje', 'Inhoud', and 'Toelichting'. It contains various items with checkboxes and a 'Ja'/'Nee' column.

Inhoud

1. Opwarmertje
2. Belang van kwaliteitsvolle interactie
3. Kwaliteitsvolle interactie:
 - a. De basis
 - b. Inzoomen: dé tools!
4. Van interactie naar taaldenkgesprek: HOTS
 - a. Deze vragen zijn HOT!
 - b. Andere 'HOT' tactieken
5. Wanneer en hoe taaldenkgesprekken organiseren
6. **Aan de slag!**

The slide features a grid layout with several elements:

- Boos**: A list of 'Boos', 'boos', 'boos'.
- Stampevoeten-boos**: Includes 'Stampen roepen: "Ik ben boos, Stampevoeten-boos!"' and 'Luk Depondt Dichter bij mij'.
- HET GAT**: A central box with a yellow border and a drawing of a hole.
- Taaldenkgesprek in dit thema:** Lists 'Loggen', 'Shoppen', 'Trappen en ladders', and 'Thema naar keuze waar je graag een taaldenkgesprek wil aan toevoegen'.
- Cirkel**: Includes 'Bent, zom, vourwerk, bent' and 'Raad eens wat mijn cirkel waor?'.
- M. Algeot**: A small illustration of a person.

Zijn verwachtingen en vragen ingelost?

6. Afsluiter

marlies.algoet@odisee.be

odisee
